

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/228990,Obchody-86-rocznicy-wybuchu-II-wojny-swiatowej-w-Wieluniu.ht>
ml

28.02.2026, 21:06

Obchody 86. rocznicy wybuchu II wojny światowej w Wieluniu

Podczas uroczystości, za wybitne zasługi w działalności na rzecz dokumentowania i pielęgnowania prawdy o historii Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski Prezydent RP Karol Nawrocki odznaczył zastępcę prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr. hab. Karola Polejowskiego.

01.09.2025

[II Wojna Światowa](#)

Nad ranem 1 września 1939 niemieckie bombowce przypuściły kilka ataków na Wieluń. W wyniku ataku Luftwaffe zniszczeniu uległo ponad 75 procent zabudowy, w tym oznaczony znakami czerwonego krzyża szpital Wszystkich Świętych. Szacuje się, że zginęło od kilkuset do dwóch tysięcy osób, setki zostały rannych. Ogromne straty ludzkie i zniszczenia materialne spowodowały masowy exodus tych mieszkańców Wielunia, którym udało się przeżyć naloty.

Ofiary bombardowania upamiętniono podczas uroczystości z udziałem Prezydenta Karola Nawrockiego. Podczas obchodów prezydent wręczył odznaczenia państwowe osobom zasłużonym w pielęgnowaniu pamięci o historii Polski.

Podczas uroczystości odznaczony został również Jan Książek, dyrektor Muzeum Ziemi Wieluńskiej. Otrzymał Złoty Krzyż Zasługi za zasługi w działalności na rzecz dokumentowania i pielęgnowania prawdy o historii Polski.

- To, co stało się 1 września 1939 roku jest tak okrutne, przerażające, że trudno w to uwierzyć. 46 ton bomb spadło na Wieluń, na miasto, które było otwarte, miało siedem wieków doświadczenia, budowania swojego potencjału i otwartości, także dla mniejszości narodowych

- powiedział Prezydent RP. Podkreślił, że mimo tego, że miasto nie leżało na strategicznym, militarnym, wojskowym punkcie zainteresowania Wehrmachtu i Niemiec, zostało okrutnie zniszczone, a 1200 osób zginęło zamordowanych w niemieckim szale.

Prezydent RP Karol Nawrocki przypomniał również historię 4-letniej Wandy Saganowskiej z Wielunia, która została uratowana przez swojego ojca, który na rękach wyniósł ją ze zbombardowanego budynku.

- Czuł pewnie wielkie szczęście, że uratował ukochaną córeczkę i w tym samym momencie odłamek innej bomby zabił ją na jego rękach

- dodał.

W uroczystościach wzięli udział zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma, Szef Biura Polityki Międzynarodowej, minister Marcin Przydacz, Sekretarz Stanu Wojciech Kolarski i Podsekretarz Stanu Agnieszka Jędrzak.

Podczas uroczystości prezydent Karol Nawrocki złożył wieniec pod pomnikiem upamiętniającym 1200 mieszkańców Wielunia – ofiar niemieckiego bombardowania.

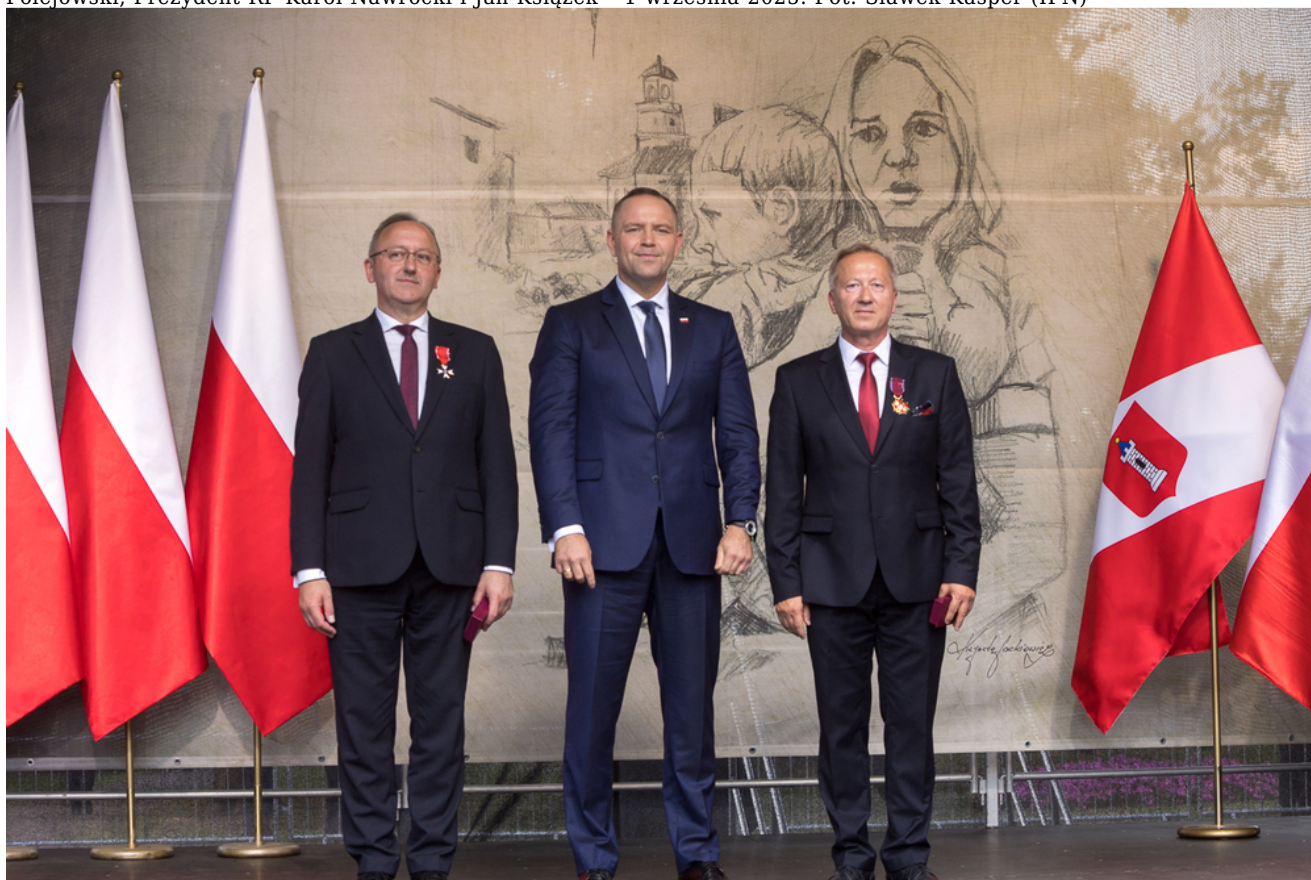
Obchody 86. rocznicy wybuchu II wojny światowej w Wieluniu. Na zdj. od lewej: Prezydent RP Karol Nawrocki zastępca prezesa IPN i dr hab. Karol Polejowski – 1 września 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Obchody 86. rocznicy wybuchu II wojny światowej w Wieluniu – 1 września 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Obchody 86. rocznicy wybuchu II wojny światowej w Wieluniu. Na zdj. od lewej: zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski, Prezydent RP Karol Nawrocki i Jan Książek - 1 września 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Obchody 86. rocznicy wybuchu II wojny światowej w Wieluniu - 1 września 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Obchody 86. rocznicy wybuchu II wojny światowej w Wieluniu – 1 września 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Obchody 86. rocznicy wybuchu II wojny światowej w Wieluniu – 1 września 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

* * *

Działania niemieckiego lotnictwa we wrześniu 1939 r. od dawna są przedmiotem badań polskich historyków, ale ich rezultaty są daleko niewystarczające. Wynika to przede wszystkim z ogromnej

skali przeprowadzonych wówczas ataków lotniczych, ich gwałtowności i związanych z tym trudności z ich udokumentowaniem. Przez wiele dziesięcioleci nie było możliwości konfrontowania relacji polskich świadków ataków Luftwaffe z dokumentacją niemieckich sił zbrojnych.

Wśród celów uderzeń Luftwaffe we wrześniu 1939 r. szczególne miejsce zajmuje Wieluń, wówczas niewielkie miasto powiatowe, oddalone zaledwie 20 km od granicy polsko-niemieckiej. Niemieckie bombowce nurkowe dokonały na to miasto kilku zmasowanych ataków, które doprowadziły do ogromnych strat ludzkich i zniszczeń materialnych oraz spowodowały masowy exodus mieszkańców którzy zdołali przeżyć.

Tragedia Wielunia przez długie lata nie była szerzej znana. Nie byli zainteresowani w jej upowszechnieniu Niemcy, sprawcy nieszczęścia, którzy zajęli miasto już 2 września. Wiedza o tym, co wydarzyło się w mieście, nie dotarła jak się wydaje do władz naczelnych Rzeczypospolitej, stąd w latach wojny zniszczenie Wielunia nie było nagłaśniane przez stronę polską. Po wojnie, i to dopiero w 1959 r. ufundowano tablicę upamiętniającą ofiary bombardowania. Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Łodzi wszczęła w 2004 r. śledztwo zmierzające do ustalenia winnych zniszczenia miasta, śmierci wielu jego mieszkańców i postawienia ich przed wymiarem sprawiedliwości.

W ostatnich latach o sprawie Wielunia było głośno i w kraju, i zagranicą. Stało się tak za sprawą szeregu publikacji, którym patronowały lokalne władze i stowarzyszenia. Zainteresowanie mediów wzbudziła lansowana teza, iż bombardowanie Wielunia rankiem 1 września 1939 r. uznać należy za początek II wojny światowej. Liczne publikacje na temat Wielunia i odbywające się tu uroczystości z udziałem najwyższych władz państwowych sprawiły, iż bombardowanie Wielunia stało się także przedmiotem zainteresowania szerszego grona badaczy, którzy podjęli trud dotarcia do źródeł historycznych dotąd niedostępnych.

Fragment książki [*Wieluń był pierwszy. Bombardowania lotnicze miast regionu łódzkiego we wrześniu 1939 r.*](#),

pod red. Janusza Wróbla (nakład wyczerpany)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Wieluń

Centrala

II wojna światowa